PUBLICACIÓ PER A LA GENT
CULTURALMENT ACTIVA

Via fora!!

23

ESTIU DEL 1989

en llaç

ASSOCIACIÓ CULTURAL

290

ENHAVO

3 PRI LA PARTIKULARECO KAJ PRI LA TUTECO
5 LA STATO-NUTRISTINO KAJ LA IDENTECO
6 LA ASOCIO POR LA DIALOGO DE LA KULTUROJ
8 KULTURA IDENTIGADO KAJ DISVOLVIGO; TRADICIO KAJ M DERNECO(i 2)
12 KURAGI JE KUMUNUMO.TEZO PRI LA VOJO DE LA SOCIA ALTERNATIVO
16 POR MONDO PLURCENTRA
19 LA HUNDO DE LA BASKERVILLE-OJ METIO DE AMANTO EN FLORENCO
20 LA EKSTERA PROJEKTADO DE LA KATALUNA KULTURO
24 KONVERSACIO KUN SALVADOR PALOMAR

CONTENTS

3 OF PARTICULARISM AND GLOBALISM
5 THE STATE-PROVIDENCE AND THE IDENTITY
6 THE ASSOCIATION FOR THE DIALOGUE OF THE CULTURES
8 CULTURAL IDENTIFICATION AND DEVELOPMENT; TRADITION AND MODERNITY (i 2)
12 TO DARE TO COMMUNITY
16 FOR A POLYCENTRE WORLD
19 THE HOUND OF THE BASKERVILLE PROFESSION OF LOVER IN FIRENZE
20 THE FOREING PROJECTION OF THE CATALAN CULTURE
24 A CONVERSATION WITH SALVADOR PALOMAR

VIA FORA! Nº 23 Estiu del 1989. *Publicació per a la gent culturalment activa.* Podeu reproduir-ne qualsevol part, però us agrairiem que en feu constar la procedència. En aquest número han col.laborat en les traduccions:Francesc Perera, Àngels Fabró, Eric Collignon, Frederic Giràldez i l'Associació Catalana d'Esperanto. ENLLAÇ no s'identifica necessàriament amb els articles que van signats pels seus autors. Edita: ASSOCIACIÓ ENLLAÇ. Apartat de correus 85, 08291-RIPOLLET (el Vallès Occidental). Telèfons: 692 51 83 - 675 27 83 i també amb seu al CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR, Turó dels Pujols 08739 Guardiola de Font-rubí (l'Alt Penedès), telèfon 897 43 05. Fotocomposició i impressió als Països Catalans per Servei de Secretaria S.A. (el Prat de Llobregat) D.L. 13.925/1984 - I.S.S.N. 0214-672X

2

DE LA PARTICULARITAT I DE LA GLOBALITAT

Durant tota una època, el món de les idees público-col.lectives va estar dominat per dicotomies, és a dir, per una colla de conceptes que es definien i funcionaven per oposició. Així: el bé i el mal, la mentida i la veritat, el progrés i la reacció, les dretes i les esquerres, els bons i els dolents... Aquest simplisme facilitava la comprensió del món i el posicionament individual davant d'aquest. A més, el fet de considerar aquests conceptes com immutables donava la seguretat metodològica i l'equilibri necessaris per tal de comprometre's amb esperança i il.lusió en la solució dels grans problemes col.lectius.

Els descobriments de la fal.làcia de les dicotomies i de la complexitat del món ens ensorraren aquestes idees i els mètodes conseqüents i ens abocaren a la decepció i el desengany: què podem fer si les idees-força que idolatràvem se'ns esmicolen?, com podem influenciar en la marxa dels temps si els mecanismes de què ens valiem se'ns invaliden?. El desequilibri ens féu veure els grans problemes com inabastables i ens féu abandonar el compromís col.lectiu. Van desenvolupar-se aleshores, d'una banda, les actituds passotistes i menfotistes i, d'una altra, les sortides individuals i individualistes (la cura del cos, de la ment...) i la dedicació a aspectes sectorials del conglomerat social (ambientalisme, pacifisme...). Aquest treball tancat en àrees específiques cal no confondre'l amb la tasca feta des de sempre pel poble mitjançant les organitzacions de base que en cada moment ha anat generant aquest. Les sortides individuals i bona part dels aspectes sectorials són fàcilment assimilables i no poden protagonitzar cap canvi essencial del sistema. En aquest sentit sí que coincideixen amb força accions de base que, lluny de plantejar-se cap canvi global, van fent la viu-viu amb la idea de què qui dia passa any empeny. Ens trobem, doncs, en una fase de dispersió d'esforços, de multiplicitat de dedicacions, i no és pas així com podrem assolir cap canvi radical, ni social, ni polític, ni econòmic, ni...

Tot plegat ens fa plantejar la necessitat ineludible de trobar mecanismes que ajudin a superar aquesta dispersió, tot formulant projectes de canvi que, entre d'altres, tinguin les següents característiques:

- que siguin engrescadors.
- que siguin canviables a partir de l'experimentació.
- que s'ajustin a cada marc cultural concret.
- que harmonitzint les llibertats individual, col.lectiva i nacional.
- que siguin realitzables sense traumes socials.
- que puguin veure's realitzats pels impulsors dels mateixos.

Cal veure, doncs, com dissenyar aquestes propostes globals, tot connectant i impulsant alhora les iniciatives sectorials que, en el fons, vertebren el tramat social i han de nodrir, a través de l'experiència, els projectes socials, polítics, econòmics, etc... que en cada moment duguem entre mans.

DESCENTRALIST CONGRESS

Del dia 9 al 13 d'agost d'enguany, **THE FOURTH WORLD** celebra la seva 8ª ASSEMBLEA a la Universitat de Toronto, Ontàrio, Canadà.

Amb aquest motiu es realitzarà el Descentralist Congress, amb tota una sèrie d'activitats, conferències i intercanvis d'experiències.

Aquest Congrès estarà coordinat per en Ivan Illich, Leopold Kohr i John Papworth.

Per a més informació podeu dirigir-vos a **THE SCHOOL OF LIVING, 3030 SLEEPY HOLLOW RD. FALLS CHURCH, Va. 22-42**

CIEMEN

Centre Internacional Escarré per a les Minories Étniques i Nacions

XIV JORNADES INTERNACIONALS DEL CIEMEN Cuixà 17-21 d'agost del 1989

Cada any, el CIEMEN convoca i organitza unes Jornades Internacionals per a estudiar temes relacionats amb les realitats i aspiracions dels pobles sense estat. El tema d'enguany és "Els drets col.lectius dels pobles i la seva aplicació a Europa".

Amb col.laboració d'experts de la temàtica pertanyents a diversos pobles d'Europa, aquestes XIV Jornades volen proposar camins positius de solució a una problemàtica que afecta a tota al societat europea.

Per a més informació podeu dirigir-vos al **C.I.E.M.E.N., Carrer de Pau Claris 106, 1er-1ª Telèfon 302 0144 08009-Barcelona**

VACANCES VERDES A LA PLANA del 22 al 31 de juliol del 1989

Les vacances verdes volen ser una contribució més al vell desig d'interconeixement que sovint aflora entre els diferents grups i persones que plantegen una orientació alternativa a la societat actual.

Proposen, basant-se en l'experiència de l'any passat, una trobada de nou dies amb la participació de trenta col.lectius que de forma més parcial o global pensen i actuen per a construir alternatives. Hem de crear un diàleg profund i obert sense abandonar la pròpia especificitat.

Tal com deien l'any passat, no es tracta d'unes jornades feixugues, estrictament de treball, amb un atapeït programa, sinó que es vol conjuminar la discussió sobre l'entorn de la realitat de Catalunya, amb un ritme seré tot potenciant l'aspecte lúdic.

Per a més informació podeu trucar al telèfon **838 52 03 "La Plana".**

L'ESTAT DIDA I LA IDENTITAT

Joan Manuel Tresserras

Sembla que, avui per avui, tothom és qui és; singular; únic; irrepetible. I que els clònics són encara un projecte; fins i tot els clònics culturals, espectadors d'uns media uniformitzadors.

Hom sentencia que *cada persona és un món*. Però l'afirmació de la individualitat és feta en una part considerable per fragments d'adscripció col.lectiva a allò que ens fa semblants o diferents a d'altres, allò que ens allunya o ens en separa, allò altre que ens permet de descobrir-nos com a membres, o no, d'un grup social qualsevol.

Després del nom i, sobretot, dels cognoms que ens ubiquen biològicament en el cosmos (així l'Estat sap de qui venim), ens demanen el lloc i la data de naixement (on i quan); i el sexe. Aquests, a l'engròs, són considerats els nostres atributs naturals (natural de...) d'identitat. La classe i la nació són de caràcter històric i, per tant, no solen requerir-se directament. Més aviat l'Estat s'interessa per l'estat civil, el lloc de residència, la professió, i, és clar, la marca d'Estat que confereix condició de súbdit. La classe i la nació ja cauen pel seu propi pes: històricament determinades com són... sovint pels altres.

La desnaturalització de la condició sexual és encara un projecte que compte amb pocs adeptes. La desnaturalització de les classes socials ha arribat fins al sostre que li marquen la cultura i la presa de consciència dels miserables, sota el capitalisme. Al seu torn, la desnaturalització de les comunitats populars de pertanyença, de les nacions, ha sofert batzegades que en dificulten un tractament crític; Nació, Estat-nació, nacionalisme... són moda terminològica i conceptual de manera permanent. Fins i tot patriotisme i altres mots d'un vocabulari esfereïdor.

La intervenció dels Estats, projectant noves formes de consciència comunitària, ha alterat els mecanismes pels quals les comunitats reproduïen històricament la seva percepció d'elles mateixes en les societats tradicionals, tot proporcionant elements d'identificació a les persones que les constituïen. L'Estat, a les acaballes del segle XX, ja no pot ni vol cedir els espais d'identificació comunitària (nacional) al discòrrer més o menys espontani de la iniciativa popular, de la cultura popular. I a tot arreu, a Xina, a l'Iran, a l'Índia, a l'Amèrica Llatina i als grans estats del nord, a l'Àfrica i a la vella Europa de les vuitcentistes *revolucions* burgeses, a tot arreu, l'Estat ha assumit com a missió fonamental de la seva intervenció la de suministrar unes identitats comunitàries *noves* en les quals la iniciativa popular comunitària és substituïda per la del propi Estat.

Nacionalismes d'Estat (estatismes) com el yankee, el gran-rus, l'alemany, el japonès o l'espanyol actuals, no tenen parió possible amb els nacionalismes defensius de comunitats que veuen la seva identitat cultural-nacional impugnada des de l'Estat que les administra.

El gran perill és que, front a l'omnipotència de l'Estat i del seu corresponent Estat-nació, els defensors dels drets nacionalitaris, dels drets a la lliure identitat i a la diferència, del dret a l'autodeterminació, es refugiïn en la mera reivindicació ahistòrica d'unes essències resclosides i oblidin l'única lliçó imprescindible de la Història sobre aquest tema: la nació tradicional-popular s'ha mantingut al llarg del temps mentre l'ha mantingut viva l'alenada, entre espontània i voluntària, d'unes classes populars; les classes dirigents, mentrestant, no han tingut altre horitzó nacional que el del poder i el mercat (aquí i arreu).

La composició de les classes populars catalanes ha canviat completament durant els darrers 35 anys. Així doncs, la virtual continuïtat històrica d'una comunitat catalana, no depen tant de la màgica disponibilitat d'un Estat propi, com de l'opció que prenguin, sota l'enorme pressió de l'Estat espanyol, aquestes *noves* classes populars. Qüestió nacional i qüestió de classe lliguen per aquí. Radicalment.

Joan Manuel Tresserras: és professor d'Història de la Comunicació Social, U.A.B.

ASSOCIACIÓ PER AL DIÀLEG DE LES CULTURES

Josep Maria Navarro

El treball de la nostra associació té un origen indirecte, ja que abans d'articular-se com a tal ha tingut una successió d'etapes que després han donat cos i contingut a l'entitat. En primer lloc una fase de constatació crítica: la major part d'impulsors de l'actual ADC que som antropòlegs i historiadors, enteniem que no hi havia (ni hi ha tampoc) cap relació entre el que es treballa i s'estudia a la Facultat i la realitat social, ni hi ha cap vincle, cap articulació entre Universitat i Societat.

En segon lloc que cal experimentar i aprendre és a dir, combinar teoria i pràctica.

En tercer lloc que el coneixament, la ciència i el saber no són patrimoni de les universitats, i que cal fer espais d'experimentació i aprenentatge fora dels canals institucionals.

En un altre nivell, la nostra voluntat de conèixer en profunditat la nostra societat, cultura i elements més bàsics de la civilització occidental ens portà a cercar coneixement a través dels "altres", de les altres cultures i civilitzacions, en la seva relació asimètrica amb el nostre món, fonamentalment, a partir del segle XV. Per a nosaltres aquesta era una metodologia vàlida per assolir els nostres propòsits.

El primer pas que vàrem donar, doncs, per començar a fer possible aquest treball fonamentat en aquestes coordenades, va ser crear conjuntament amb el CIEMEN i la CRIDA A LA SOLIDARITAT, l'Oficina de Suport al Moviment Indi; la idea era generar un treball de solidaritat i suport a les poblacions més orpimides d'Amèrica, amb aquells que constitueixen el nucli més profund de les nacions americanes. L'Oficina havia de ser un espai d'investigació que donés suport a les estratègies i reivindicacions dels pobles indis. En el tema de la cooperació, voliem partir d'una crítica radical a les actuals polítiques cooperacionistes amb el Tercer Món, per considerar-les absolutament inútils respecte a la possibilitat de generar "dinàmiques alliberadores"; enteniem que potser calien un seguit de coses abans, perquè el potencial desenvolupament que es vol promoure amb aquests plans de desenvolupament, tingués unes orientacions adequades i realment esdevingués un "endodesenvolupament". Per tant el que calia sobretot era potenciar la comunicació interamericana entre les pròpies poblacions indíes, i crear instruments de formació i promoció de dinamitzadors, amb l'objectiu d'enfortir la seva identitat i autoafirmació; d'aquesta manera asseguraríem mínimament que les polítiques de desenvolupament o les estratègies en aquest sentit estiguessin "marcades" en la seva concepció, disseny i projecció, pels valors específics i propis d'queste poblacions.

Aquest treball que encara el continuem realitzant, ho valorem com a molt positiu d'ençà els tres anys que portem d'existència; hem creat una xarxa d'interrelació molt important tant a nivell Americà, com Europeu, i dins de l'Estat Espanyol; tant és així que part de les nostres energies, ara per ara i fins el 92, estan orientades a generar i a potenciar una visió crítica i un moviment popular d'oposició a la "commemoració oficialista" dels 500 anys de l'anomenat "descobriment"; complint d'aquesta forma amb un objectiu important: crear comunicació i intercanvi entre dos continents al voltant d'un esdeveniment que ens facilita el diàleg, i ens permet unificar esforços per contrarrestar un projecte interestatal absolutament inspirat en ideologies eurocèntriques i neocolonials.L'altre vessant important dels nostre treball s'articula amb l'objectiu de desacreditar qualsevol manifestació de pensament etnocèntric; per a nosaltres la filosofia, la cultura i en general el

pensament occidental, estan marcats i condicionats per una forma d'entendre el món absolutament autocentrada i excloient de la diversitat; l'etnocentrisme actua com una xarxa que tot ho envolta, i deforma la nostra percepció i apropament a les altres societats i cultures; el problema és més greu quan aquesta percepció deformant es transforma en veritable "paradigma" científic, i és a partir d'aquí que és possible operar en tots els terrenys respecte al Tercer Món, amb idees, estratègies, programes i polítiques que solament afavoreixen, finalment i per lògica a Occident.

Entenem que per reorientar aquest pensament i fonamentar una filosofia que arribi a filtrar-se en tots els àmbits de la nostra societat, cal concretar la nostra tasca en una voluntat de recerca del "diàleg intercultural", entés aquest com l'intercanvi de igual a igual d'idees, tècniques, valors, coneixements,etc... i basats aquest diàleg, en la potenciació de valors com: tolerància, pluralisme, solidaritat, esperit crític i aquells que se'n deriven dels corrents político-socials inspirats per: l'ecologisme, el feminisme i l'antimilitarisme.

D'acord amb això varem crear l'Associació per al Diàleg de les Cultures, que a part d'englobar l'Oficina de Suport al Moviment Indi, obria altres àmbits de treball, concretament, en l'àrea de l'ensenyament; en aquests moments és en aquest terreny que estem treballant, i en especial en l'ensenyament secundari; investigant i produint materials didàctics dels quals alguns ja estan disponibles. Aquesta feina ha estat possible, sobretot, gràcies al suport de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, dins del qual hem treballat com a grup d'investigació, i gràcies també al suport econòmic del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.

Una tercera vessant dels nostre treball està dirigida a investigar i treballar aquells aspectes relacionats amb l'immigració estrangera del Tercer Món a Catalunya; aquest espai suposa una continuïtat de l'anterior i aplicada en un altre terreny. Ja hem començat a investigar sobre el tema i els primers resultats han estat publicats com informe adreçat a la Conselleria de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya.

Ara per ara el nostre desig és ampliar aquest treball i arribar a una col.laboració més estreta amb altres col.lectius i grups de gent que treballen en la mateixa o semblant línia, això ja s'està concretant i molt aviat començarà a donar els seus resultats

ASSOCIACIÓ PER AL DIÀLEG DE LES CULTURES, C/.Sant Vicenç 3 pral 2a. Telf.241.58.87 08001-BARCELONA.

IDENTITAT CULTURAL I DESENVOLUPAMENT, TRADICIÓ I MODERNITAT (i 2)

Ananda W.P. Guruge

Reproduïm la segona i última part de la conferència que Ananda W.P. Guruge - representant de Sri Lanka a la UNESCO- va realitzar el mes de maig del 1988 a la Taula Rodona: DIMENSIONS SÒCIO-CULTURALS DE LA INTERDEPENDÈNCIA NORD-SUD, organitzada a Milà per" l'Istituto de Cooperazione Economica Internazionale". Aquest text ha estat traduït de la publicació IFDA DOSSIER núm 68, novembre-desembre del 1988.

DESENVOLUPAMENT = MODERNITZACIÓ = OCCIDENTALITZACIÓ: UNA EQUACIÓ FALSA

Els temors i prejudicis que condueixen a oposar falsament identitat cultural i desenvolupament semblen igualment intervenir en les nocions de *tradició i modernitat*. La idea segons la qual *modernització* igual a *occidentalització* resulta, de fet, de l'homenatge que el món ha retut durant el segle XIX a l'Europa occidental pels seus progessos científics i tècnics espectaculars. Fins i tot alguns països que no van ser mai colonitzats (el Japó i Tailàndia per a citar dos exemples remarcables) han reconegut el benefici que van treure dels sistemes, de les institucions, dels procediments i dels mètodes ideats per Occident. Siguin carreteres, ferrocarrils, telecomunicacions, motors, màquines i fàbriques, escoles i oficines, sistemes i mètodes de gestió, inversions, etc... les iniciatives preses per Occident han estat adoptades amb avidesat,, tot imposantse a l'evidència de la seva utilitat pràctica o més aviat el seu caràcter imprescindible. Aquests progressos han fet desaparèixer nombroses pràctiques tradicionals i ningú ho lamenta. Però tots tenen una característica en comú: es refereixen només a la perifèria de la vida de l'individu i la majoria només estan a l'abast d'un grup reduït de la població. De manera general, milloren el confort material d'aquells que se'ls poden permetre. Que el mateix desig de modernització no s'estengui a uns aspectes més profunds de la manera de viure, és, per a la major part dels observadors, causa de perplexitat. Constaten fins i tot un rebuig categòric de les poblacions quant a l'adopció per força d'algunes innovacions.

Una anàlisi atenta ensenya que aquesta resistència es manifesta respecte a innovacions que afecten aspectes crucials per a la seva supervivència. Un govern o un agricultor benestant acceptarà d'intentar una nova tècnica d'irrigació o de rotació de cultius, unes noves llavors o uns nous tipus d'adobs. Però el petit pagès que només treu els seus mitjans d'existència precària de l'agricultura de subsistència, no s'arriscarà a fer la prova, tement que el fracàs d'una sola collita posi en perill la seva supervivència i la de la seva família. Aquest temor de la novetat s'estén a les institucions socials que l'envolten. Als seus ulls, *la tradició* que li garanteix un futur previsible, importa molt més que tots els beneficis materials que experts i consellers li fan esperar.

Per als consellers en desenvolupament, ori-

ginaris del nord o tenint-ne la mentalitat, l'actitud d'aquells que s'aferren a la tradició és reaccionària i va en contra de l'objectiu perseguit. Per a ells, les tècniques, els productes i els mètodes valen la pena de ser provats. Estan, a més, convençuts que no es podria progressar sense prendre riscs -uns riscs calculats, tanmateix afegeixen. I és precisament aquí que toquem l'arrel del conflicte entre tradició i modernitat. No és que els partidaris de la tradició no siguin conscients dels avantatges eventuals de la modernitat, però s'espanten davant els sacrificis que aquesta els obligaria finalment a consentir.

Cada vegada que estem temptats de discutir, de ridicularitzar, de criticar les reticències d'un país davant de modernismes, estaria bé reflexionar un moment dos tipus de preguntes:

a)- Aquesta reticència es manifesta en tots els casos? La ràdio, la televisió, la informàtica i molts altres productes de la tècnica moderna no han estat adoptats amb un entusiasme evident?

b)- Per què la saviesa col.lectiva d'un poble particular rebutja una innovació que l'expert troba apropiada i eficaç? És que la proposició implica alguns sacrificis inherents o amagats, que fan nèixer la sospita o el dubte? Per què sorprendre's que els pobres, sovint il.letrats que s'oposen a la modenitat, siguin finalment, per instint, més perspicaços que els consellers amb tota la seva competència tècnica?

Puc citar almenys dos exemples per a il.lustrar les meves idees. En els camps d'arrós del poble del meu avi, quan era infant, es llaurava, es sembrava i es collia amb l'ajuda de tota la comunitat. Tots els pagesos del poble treballaven els camps junts, començant per les terres més allunyades del riu. L'única manera de saber a quin camp es treballava era observar quina família aportava el menjar del migdia per al conjunt dels treballadors. Quan un es posava malalt o tenia problemest, el poble compartia la responsabilitat del menjar col.lectiu, però el treball era fet al camp de l'absent. L'hora del menjar era ocasió per a divertirse i tot el poble es reunia en un ambient amistós i alegre. Els vilatans han lluitat durament per a preservar aquesta tradició, però els promotors del modernisme finalment han tingut l'última paraula. A partir d'ara, els camps són llaurats per uns tractors llogats a un magatzem central de la ciutat propera. La producció s'ha incrementat, però la pujada del cost del fuel i el preu d'altres innovacions com els adobs químics fan que els agricultors es tornin a trobar més o menys en la mateixa situació econòmica. A més, la desaparició dels búfals ha produït també la de la deliciosa colada que feia la fama del poble. Els vells lamenten els dies bonics del temps passat, on tothom es coneixia en el poble que gaudia d'una impressió col.lectiva de seguretat. Ens interroguen sobre la justificació de la mecanització i a vegades, és ben difícil de contestar-los.

El segon exemple es refereix a una proposta debatuda a l'Índia fa uns vint anys. Tenia com a objectiu substituir la institució tradicional de la família composta, per un sistema de seguretat social "modern". A més a més de la mala informació de part d'alguns dels crítics de la familia composta, que estaven tan mal informats que la confonien amb poligàmia, poliàndria ilevirat- tres nocions qualificades com a "absolutament intolerables la nostra época moderna de llibertat individual"- es criticava en el caràcter tradicional de la institució i el fet que limitava la llibertat i la iniciativa de l'individu, o bé el fet que no existia en cap altre lloc. Va caldre la intervenció de molts erudits indis ben informats i amb tota la força intel.lectual, per fer resaltar els avantatges econòmics , culturals i socials d'aquest sisteme de "socialisme" familiar la qualitat del qual estava comprovada pel temps. Garantia la protecció de les persones velles, dels malalts i dels més joves, proveïa un entorn ideal per al creixement i el bon desenvolupament dels infants sense conflictes de generacions i amb l'enriquiment cultural i els sentiments de seguretat que els avis, oncles, tiets i cosins contribuïen a aportar. Els partidaris de la modernitat havien considerat només l'eficàcia d'ocupar-se (amb tots els aspectes) dels vells, sense pensar ni un instant amb la carència afectiva amb què

viuen, en àlgunes cultures, els vells que es troben en aquesta situació.
Un diàleg fructífer sobre els avantatges i els inconvenients relatius a la tradició i a la modernitat només pot basar-se en l'esperit obert: cal conscientment i conscienciosament alliberar-se de les idees preconcebudes, dels partits presos i dels prejudicis. Més particularment, quan els cooperants busquen solucions a llarg termini als problemes de conjunt més greus i posen en comú les seves experiències, coneixements i habilitat amb un objectiu concret, haurien d'aplicar els principis elementals de la tolerància i de l'escolta de l'altre. Sovint és útil, en aquestes circumstàncies, recordar algunes nocions bàsiques com :"cap cultura té el dret de pretendre's superior a l'altra";"allò que està considerat com científic en una època determinada pot ulteriorment esdevenir superstició a conseqüència d'una simple descoberta i viceversa";"es fàcil donar a una societat un nou "equipament", però si, en el procés, el seu teixit social i cultural es disgrega, el perjudici serà irreparable"; en fi i sobretot, "res no és més erroni i fins i tot intel.lectualment deshonest que posar l'equació: desenvolupament = occidentalització."
Tanmateix m'és imprescindible llançar un advertiment. Els consellers canvien a vegades completament la seva opinió i es tornen uns defensors de la tradició més ardents que el que els fets justificarien. Pot ser una reacció de defensa enfront del xoc cultural que ells mateixos han experimentat. Però pot ser també el resultat d'una actitud romàntica, basada més en l'emoció que en la intel.ligència. Un tal suport il.lògic a la tradició es tan perillós com el rebuig categòric.
Si, per a trobar una solució a aquest problema, calgués remuntar-nos molts anus enrera, es podria recordar un bon consell donat a l'Índia, sobre les ribes del Ganges, pel Buddha, fa 2.500 anys. Deia:"no acceptis res per la simple raó que ve de la tradició o que està a les escriptures, o si es tracta d'un rumor, d'una simple suposició o inferència o bé per respecte al mestre. Pensa per tu mateix i constata si la idea, un cop posada en pràctica, contribueix al benestar i a la felicitat de l'home; llavors només fes-la teva i actua en conseqüència". Aquesta recomanació ancestral ha d'inclinar-nos a la modèstia ensenyant que allò que es sovint rebutjat com si fos una tradició passada de moda, pot contenir una saviesa immortal que el temps no altera.

Condicions d'un diàleg útil

Un diàleg Nord-Sud basat en el respecte mutu, la tolerància, la comprensió i la cooperació evitarà les trampes comentades respecte dels quatre conceptes d'identitat cultural, desenvolupament, tradició i modernitat. En lloc de buscar unes diferències que aprofundeixen el fossat, cal esforçar-se per construir passares.
Per això, és vital no limitar el diàleg als interlocutors actuals que malauradament - però és una realitat inevitable- tots són fets amb el mateix motlle per la seva formació, inclinació, actituds intel.lectuals i prejudi-

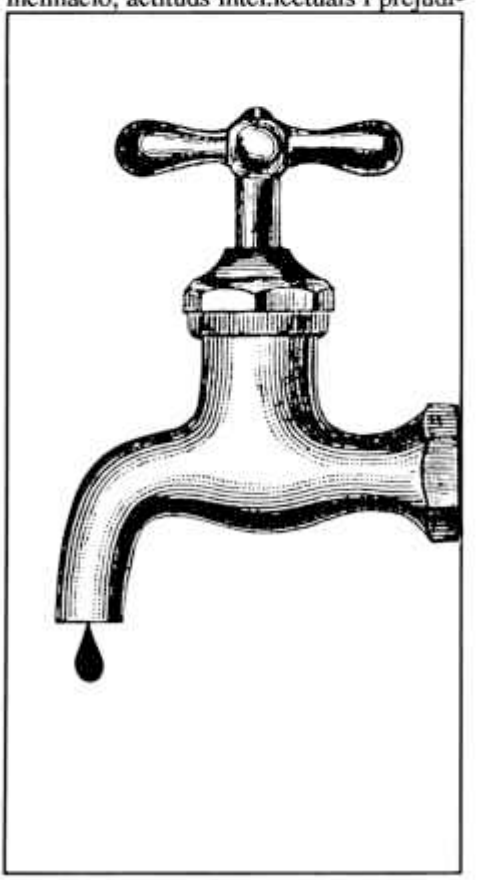

cis, siguin quins siguin d'altra banda els seus orígens, el seu color, la seva cultura o ideologia política. Les reunions internacionals sovint es fan ressó de les "conviccions" d'un grup d'intel.lectuals i d'especialistes, que s'assemblen per la seva mentalitat i troben seguretat en la seva confluència d'interessos i de punts de vista.

Però els participants que en aquestes reunions representen "físicament" el sud són veritablement els portantveus de la cultura, de l'afectivitat, dels modes de vida o dels valors del Tercer Món? Quants d'entre ells són en contacte directe amb les masses, parlen i escriuen la seva llengua nacional, llegeixen en aquesta llengua, estan en relació durable amb les col.lectivitats rurals i els habitants dels barris pobres? Per a establir un diàleg veritable, cal que els participants dels països del sud defensin realment les normes, valors i aspiracions del poble del qual pretenen ser la seva veu. Són els actuals representants del sud els que han d'ampliar el cercle dels participants al diàleg perquè es puguin conèixer els punts de vista, interessos, valors i aspiracions, en particular d'aquells que, de moment, només tenen audiència en el pla nacional, pels mitjans de comunicació interns.

Per a ser útil, el diàleg ha d'estar centrat en un objectiu. Els intercanvis d'opinions, d'experiències i d'idees en un pla purament acadèmic i intel.lectual no constitueixen un veritable diàleg. La interacció ha de conduir a uns resultats concrets i, per tant, ha d'acompanyar-se d'un esforç de cooperació tque tendeixi a resoldre els problemes que han estat trobats en comú. Primer criteri a recordar: no és el nord que intenta resoldre els problemes del sud o viceversa. Els camps d'acció han de ser aquells on la *interdependència* es manifesta clarament,on la cooperació porti cada un dels dos interlocutors a fer el màxim perquè el procés sigui plenament un esforç de *codesenvolupament*.

És gràcies a aquests esforços comuns que el desenvolupament cultural o, més precisament, el codesenvolupament cultural oferirà nombroses possibilitats de treure dels diversos patrimonis tot el que entre les realitzacions del passat i les experiències actual, contribuirà a un enriquiment mutu.

De manera general el sud aporta un tresor veritable d'experiències culturals, úniques en el seu gènere. Per una part, aquestes experiències i els seus productes admirables s 'esgraonen en molts segles i són d'una diversitat i d'una riquesa de temes i de formes que el nord, enfocat cap a l'harmonització cultural, pot difícilment igualar. Per altra banda, són el fruit d'un esperit de creativitat filosòfica i artística espontàneament i directa inspirada per la natura. El nord, en canvi, té no sols els mitjans per difondre, reinterpretar i orientar el patrimoni del sud en noves direccions per tal d'oferir una cultura viva i vibrant a la humanitat d'avui, de demà, sinó que posseeix també el saber tècnic necessari per a estimular la creativitat natural del sud.

Un esforç comú per a facilitar a cada un dels dos mons l'accés al milor de les experiències culturals dels dos interlocutors faria potser aparèixer noves formes de creativitat que serien el fruit del codesenvolupament. Gràcies a aquest procés, el diàleg nord-sud podria aleshores fer nèixer unes normes i uns valors d'aplicabilitat universal.

Una última observació s'imposa sobre el marc en el qual el diàleg pot establir-se amb la més gran eficàcia. Donat que les relacions purament bilaterals entre països del nord i països del sud comporten les contingències ja mencionades, s'ha de subratllar que les reunions de cooperació multilaterals organitzades dintre del sistema de les Nacions Unides i altres organitzacions internacionals -oficials o no- creen un ambient més favorable per a discutir els problemes i arribar a un acord sobre el què convé de fer i com. Aquestes reunions tenen també l'avantatge de garantir el respecte de la sobirania nacional i la igualtat entre estats, ja que cada un hi disposa d'una veu, sigui quin sigui la seva dimensió o la seva situació econòmica.

Ananda W. P. Guruge

ATREVIR-SE A LA COMUNITAT TESI SOBRE LA RUTA DE L'ALTERNATIVA SOCIAL

Rudolf Bahro

Us presentem unes reflexions del pensador i filòsof alemany Rudolf Bahro. Han estat extretes d'una sèrie de conferències que l'autor va realitzar i publicades dins d'un recull que porta per títol "Canvio de sentido".
El llibre del qual ha estat extret i taduït aquest text que reproduïm ha estat editat per Ediciones Hoac, Madrid 1986.

1. El nostre treball per la pau i tots els nostres esforços per tal d'evitar els perills que ens amenaçen, els quals realment no admeten cap ajornament, són mancats del fonament sobre el que haurien de sostindre's a llarg termini. Vivim sostenint-nos en el que amb una part de les nostres energies excedents voldrien superar. Reproduïm o confirmem el context mortal de la nostra civilitzaciósi més no de manera indirecta, no solament amb el nostre treball diari sinó àdhuc en molt del que emprenem políticament. Encara no hem descavalcat dels cavallets sinó amb una cama. Tan sols hem descavalcat dels cavallets de fira amb un peu. Mentre no trobem el camí vers ella, seguirem lluitant contra la hidra que cada dia aixecarà contra nosaltres més caps enverinats dels que podem tallar. I nosaltres mateixos haurem de reproduir diàriament la nostra agressivitat per aquesta lluita. És el moment d'èsser positius.
2. El repte per al qual cerquem la resposta no està tant en que el sistema funcioni malament (crisi econòmica, atur, etc...) sinó en què funcioni. La seva crisi és quelcom esperançador, ja que podem i hem d'aprofitar l'oportunitat que ens ofereix.
Sabem que ja no tornarà la plena ocupació. A l'Europa comunitària, el 21% dels joves són a l'atur i a Alemanya Federal el 15%. Ni tan sols huriem d'assegurar als més grans, als més vells, que tot podrà tornar simplement a estabilitzar-se dins del marc dels hàbits concrets. Fins i tot és reaccionari des del nostre punt de vista el tractar encara d'aconseguir una feina pels joves, un lloc d'aprenent o una formació que encarrili en la perspectiva de vida amb tants camins tallats, i sobre tot tant profundament falsa del treball assalariat en el sistema industrial capitalista o en els sectors burocràtics de serveis que li donen suport. Si nmés no ells necessiten de manera immediata un nou i distint contexte de vida que els permeti reorientar i realitzar la seva socialització.
3. L'esquerra està reaccionant de manera convencional al desmoronament de l'estructura tradicional i a to amb el consens de fons de la societat de la postguerra a Alemanya Occidental, en entendre-ho com una conseqüència d'un acte de voluntat reaccionària per part de la dreta.
Des d'aquest enfocament entonen queixes sobre l'escissió de la societat i preveuen les seves conseqüències. No són mancades de contingut, però no són fructíferes. Pel que fa a la qüestió social, tampoc els conservadors voldran extremar la marginació a la metròpolis i pel que fa a nosaltres, no es recull la seva essència si se les redueix a l'aspecte de la missèria material relativa. El que sí s'en-

fonsa és el consens amb el "Model Alemanya", àdhuc amb el "Model Europa" del tipus fins ara tradicional. Es tracta d'un desdoblament de consciència d'enorme importància decantant-se cada cop més vers el nostre cantó amb els caps més diferents. No podem acceptar el desmoronament psicològic del model i negar l'econòmic. Hem de decidir-nos a assumir positivament el procés en conjunt, tractar que surti millor i solament des d'aquesta nova posició de partida, plantejar-nos també la nostra aportació a la solució de la qüestió social.

És força absurd l'argument que atès el perill feixista hauriem de mantenir les velles estratègies de defensa enfront la crisi, que al cap i a la fi no van poder contrarrestar el creixement de l'atur. No anirem a llançar-nos als braços d'aquells que les segueixen practicant ni de tant en tant a donar-los el nostre ajut per no caure dins dels buit temporal que s'obre entre l'enfonsament massa ràpid de les velles seguretats i el creixement massa lent de les noves. Si és important mantenir l'espai net i guanyar temps encara és més important el conservar les nostres forces per a la tasca constructiva. De les manifestacions i protestes en queda petjada. I serà àdhuc més problema la cristal.lització política amb una relació entre estructures de poder armat i grups de població degradats o marginats o sota aquesta amenaça com a eix, és a dir el perill "nazi:", sinó contraposem a temps la línia d'un nou ordre de desmorament imparable de les estructures dominants, a "l'expulsió de sers humans supèrflus" que porta en si mateix.

4. La decissió a favor d'una orientació de comunitat pressuposa que ens preparem per un camí molt més llarg que la marxa a través de les institucions i per a una transformació molt més profunda que la que es pot lograr a travás de l'estat. Sota l'espasa de Damocles de la bomba atòmica i mirant com les busques del rellotge assenyalen cinc minuts per a les dotze tanmateix confiem en tenir temps ja que en el fons ens neguem a ésser determinats per un rellotge. Ens atrevim a un experiment a favor de la vida, sens dubte no definitiu per aquesta o aquella comunitat - encara que no ens anirem d'elles amb la facilitat com marxem d'un habitatge col.lectiu, el qual no constitueix un compromís, a una altra -però si definitiu per principi d'una vida allunyada de les normes civilitzatòries vigents i de la carrera professional. A més a més identifiquem en una unitat de la vida social no expansiva econòmicament i relativament autònoma (autoabastida), l'única possibilitat de resoldre a llarg termini i d'arrel el conflicte Est-Oest i principalment la contradicció amb el Tercer Món. Es podria dir "cum grano salis" (com a gra de sal), posant més ènfasi en l'aspecte cultural que en l'econòmic -tecnològic-, i considerant els nuclis de comunitat humana que encara existeixen allí, que la manera de reconciliar-nos amb el Tercer Món és tornar-nos Tercer Món nosaltres mateixos. L'estructura tecnoburocràtica que tenim aquí no pot reformar-se de cap manera per tal que la resta de la humanitat pugui viure amb ella. Si ens deixem endur per la por a "la pobresa", continuarem passant als altress la misèria despullada.

Però per molt que ens motivi la convicció que la comunitat és el principal camí per a treure d'arrel el perill extremista, sobre nosaltres pesa encara més la motivació pel major bé psíquic que esperem de la nostra autoformació. Tenim en compte que l'organització de la comunitat sigui antropològicament més favorable, es a dir - amb comparació amb d'altres ordres- més a to amb la naturalesa humana, evitant tant la petita família neurotitzant, com la gran organització enfollida, mentre que és compensable el problema de la pressió vers un conformisme interior per mitjà de suficients contactes exteriors. És a més a més la forma de socialització que millor possibilita la limitació del poder social.

5. La comunitat és la forma social bàsica d'una nova manera de viure, casolana (Gizyck l'anomena "domística" de *domus* - casa). El seu objectiu no es la producció de mitjans d'existència de tipus agrícola o industrial en funció que es trobi al camp o bé a la ciutat, sinó la reproducció de la convivència comunitària. No es rebutgarà l'eficàcia econòmica però tanmateix es subordinarà a les exigències ecològiques i, de manera prioritària, al desenvolupament de les relacions socials i al floreixement i a l' autotransformació dels individus. En el cas ideal, la xarxa de les comunitats és socialment tant forta que en depen tota la infrastructura material i institucional que va més enllà de l'àmbit local, a l'inrevés del que passa actualment.

Experiències del passat i de l'avui mostren que d'questa forma en resulta una estructura

en la que l'element femení regula i penetra des de la base, totes les qüestions comunitàries; en canvi, a l'interior de la gran organització i amb la forma dominant de racionalitat i de divisió del treball, és impossible l'alliberament de la dona.

6. També vers l'exterior la funció principal de la comunitat no és econòmica. En seu objectiu global no és tampoc la creació de llocs de treball, el descarregar a l'estat social, la producció de suministraments, etc..., tot i que entre d'atres coses ho realitzi El representar una alternativa constructiva enfront la crisi de la societat de treball i el perill d'una escalada de violència -des de tot punt de vista negativa per als nostres objectius- hi ha la possibilitat que, recolzats per l'opinió pública poguem aconseguir del sector formal ajuts per a la posta en marxa d'un moviment de masses comunitari. El que aquests mitjans ens arribin principalment per medi de l'estat no es de per si cap argument en contra, ja que els medis centralitzats en l'estat pertanyen a la societat dels quals som el seu organ actuar(*sic*) i tenint en compte que de no ser així la major part d'aquests medis es farien servir directament o indirecta de manera destructiva en línia amb l'orientació general. Dependrà de la relació social de forces el que es donin les condicions que excloguin tot tipus de control de l'estat deformador. L'autoeconomia és el valor més preuat del moviment comunitari.

La subvenció dels primers passos de les comunitats s'entendrà com més o menys adient des de les posicions més diferents del ventall polític tradicional. No s'ha de donar per fet que hi hagi menys possibilitats amb el govern actual (N. del T. CDV/FDP centre dreta) que amb l'anterior (N. del T. SPD/PDP centre esquerra).

Nogensmenys el recolçament financer des de fora no serà decissiu,malgrat pugui facilitar molt les coses, atès els escandalosos preus de la terra. Es trobaran medis necessaris, fins i tot només sigui perquè ha de participar gent amb diners. Allí on apareixin dificultats insuperables per a l'"acumulació inicial" en aquest nou camí, serà degut a que el què es busca és un nou terreny de joc sense abandonar la base existencial anterior. Obviament hi haurà formes molt diferents de transició en aquest punt. En principi l'experiència mostra que precisament aquí val la dita que "on hi ha voluntat, s'obre sempre el camí".

7. L'essència de l'alternativa que contraposa la comunitat al Goliat industrial no es de tipus econòmica, sinó cultural. La subordinació de l'economia a la vida és la primera condició. En el fons del que es tracta és d'un sistema de valors modificat, nou per a la moderna Europa i trastocat respecte a l'Europa cristiana medieval.

El projecte cultural judeocristià, incloent-hi la seva predisposició indogermànica sobre la qual s'ha constituït, ha de ser transformat. El problema es planteja al nivell en què Johan Galtung ha encunyat el concepte de "Cosmologia Europea". Amb això fa referència a l'estructura de rerafons de la ideologia o de la concepció del món ("Weltanschauung"), es a dir, a les pautes de comportament fixades psicosomàticament les quals ens són transmeses, com per exemple, l'ànsia d'expanssió fins als límits de la terra, o bé el principi olímpic de la competició absolu-

en llaç full informatiu
Nº 34/1989
ISSN 0214-6711

VACANCES JOVES- AVIÀ ESTIU DEL 1989.

Com ja hem vingut informant des de fa uns mesos, un grup de joves d'aquesta població de la comarca del Berguedà, porta a terme un treball dins del camp de l'animació, amb la finalitat de realitzar un muntatge d'animació per tal d'oferir-lo a quatre poblacions de Catalunya aquest estiu a canvi del seu allotjament.

De moment ja s'ha realitzat el taller de xanques i s'està fent el de música (gralles). El dissabte dia 17 de juny es va iniciar el taller de titelles el qual tindrà una continuitat en diferents caps de setmana. Per aquest motiu gent d'ENLLAÇ ens hem desplaçat a aquesta població per tal de col.laborar de manera concreta en el projecte.

Com podeu veure, la fotografia mostra els resultats del taller de xanques, el qual és prou eloqüent del tipus de treball que s'està duent a terme.

EL CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR

28 de maig del 1989 TROBADA SOBRE EL RECICLATGE DE PAPER

En col.laboració amb el COL.LECTIU BOSC VERD, el proppassat diumenge dia 28 de maig va tenir lloc una trobada sobre el reciclatge del paper. Aquesta activitat anava adreçada als caps d'esplai i de moviments juvenils de la comarca del gran Penedès.
Hi varen participar vint-i-cinc persones de diferents poblacions. L'activitat es va dividir en una primera part on hi va haver la presentació, els objectius que es volien assolir i un audiovisual sobre el reciclatge d'escombraries a càrrec del C.E.P.A. (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius), amb seu a Molins de Rei -el Baix Llobregat.
La segona part va està dedicada al treball de taller, amb la confecció de la pasta de paper, les diferents possibilitats , i la confecció del paper amb les seves variants, classes i qualitats.
A cada participant se li va donar un dossier complementari així com també se li va informar de la Trobada Ecològica que els propers dies 1 i 2 de juliol es realitzarà al Centre.

TROBADA : QUÈ EN SABEU DE L'ECOLOGIA? 1-2 de juliol del 1989

Quan surti aquest FULL INFORMATIU al carrer, s'haurà acabat de realitzar aquesta Trobada. Tanmateix creiem que és important fer esment del programa a desenvolupar així com de les motivacions que ens han portat a fer aquesta activitat conjuntament amb el COL.LECTIU BOSC VERD.

Som concients que arreu hi ha gent sensibilitzada pels temes eco-alternatius, alguna de les quals està organitzada i d'altra no i que en moments puntuals davant d'una problemàtica concreta hem fet pinya. Tanmateix després es va perdent el contacte.
Per aquest motiu hem organitzat una TROBADA sobre aquesta temàtica per tal d'analitzar la situació actual del nostre entorn, intercanviar informacions, comentar les tasques que desenvolupem els diferents grups i persones i per a fer una valoració que ens meni a conclusions concretes.

El programa que està previst és el següent:

DISSABTE DIA 1

18h. arribada a la casa. Presentació i entrega de la documentació.
19h. xerrada: "Visió panoràmica del Penedès, situació ecològica" per Àngels Alió, professora de la U.C. de la facultat de geografia.
20h. Projecció de la pel.lícula "Naturàlia" amb informacions del riu Foix.
22h. sopar
23h. gresca

DIUMENGE DIA 2

9h. llevar-se.
9,30h. esmorzar.
10,30h. debat entre tots els participants amb informacions més específiques (rius i aigües, boscos i espais naturals, focus contaminants, normativa legal...)
12,30h. petit descans.
12,45h. roda de premsa amb el medis de comunicació de la comarca.
14,30h. dinar
17h. comiat.

CAMP INTERNACIONAL DE TREBALL
29 de juliol - 12 d'agost del 1989

És a partir de la realització dels Camps Internacionals que la vocació internacional d'ENLLAÇ s'ha afermat i s'ha desenvolupat. Hem tingut força contactes amb gent culturalment activa de l'estranger alhora que intercanviem de manera regular el VIA FORA! amb tota una sèrie de publicacions europees.
Un altre motiu que ens ha fet seguir programant els encontres internacionals ha estat la necessitat d'un cert manteniment del C.P.C.P.. És obvi que una casa d'aquestes característiques necessita d'un treball periòdic d'arranjaments.
També, i com es habitual dedicarem un temps de treball físic (cinc hores de dilluns a divendres),un altre al treball teòric i de coneixement mutu i un tercer al lleure.

Inicialment l'horari que proposem és el següent:

* **8h a 9h, aixecar-se i esmorzar.**
* **9h. a 14h. treball físic.**
* **14h. a 15h. dinar.**
* **15h. a 20h. lleure i/o treball teòric.**
* **20h. a 21h. sopar.**
* **21h..... lleure.**

Així mateix les principals tasques a realitzar són les següents:

- treballs físics:

* confecció de terrasses en material d'obra per a ubicar-hi els vivers d'arbres autòctons de la Mediterrània.
* neteja del sotabosc.
* aplanament de talusos exteriors.
* reorganització de l'arxiu general, biblioteca i hemeroteca.
* confecció de noves prestatgeries.
* pintura de la fusteria.

- treballs intel.lectuals/teòrics:

* presentació d'entitats del país.
* història dels PP.CC.
* l'Europa de les nacions.
* cultura popular al Penedès.
* curs d'esperanto.

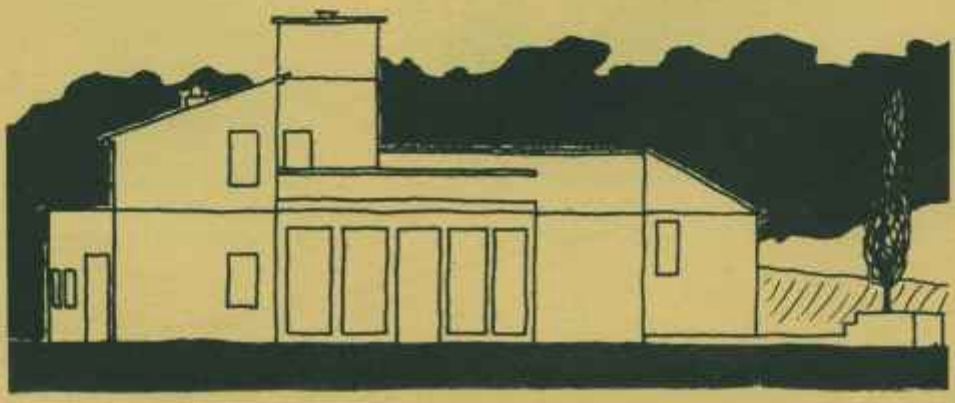

en
llaç

ta per a aconseguir més, més depresa, més alt, millor, etc... sense el qual possiblement no hauriem aconseguit la nostra eficàcia capitalista.
Si ens fixem en quins són els fonaments sobre els quals s'han fundat noves cultures al llarg de la història o sobre els que s'han transformat esencialment els que ja existeixen, ens trobem sempre amb què en aquells temps els éssers humans s'han replegat en les etapes de la consciència descrites tradicionament com a religioses. Per a ésser capaços d'una reorientació de llur cultura, i del seu comportament, han de trobar un comportament amb el que desmuntar les estructures psíquiques adquirides i amb el que iniciar una nova socialització. A vegades elsp sicoterapeutes entren en aquest camí, tanmateix és impossible recorre'l en tota la seva dimenssió de manera individual sense posar rumb a l'horitzo que van simbolitzar éssers humans com Crist o Buda.
8. Amb aquest horitzó recull l'alternativa l'experiència històrica que la cosa moderna -sobretot quan s'ha comprés a sí mateixa com esquerra- ha reprimit de manera sistemàtica, fins al punt que no hi ha conciència immediata ni tan sols de què es tracta.
Aviat farà quinze segles que els benedictins van donar un impuls molt important, no únicament econòmic, a la cultura occidental, la qual va sorgir de l'enfonsament de l'antiga. Al moment àlgit va arribar aquest impuls al 30% de la població. Des d'un fonament de meditació -per això "ora(primerament) et labora"- des del que partia la irradiació social de la seva pràctica, garantitzava la síntesi cultural del nou ordre d'aleshores. Tots els estudis històrics reconeixen l'impuls essencialment espiritual que brostava dels convents. Això va tenir lloc perquè hi va haver éssers humans que es van entregar a una comunicació tant intensa amb "Déu", com a substància de la nostra essència genèrica transpersonal la qual pertany en última instància a l'univers, que sota les runes i cuirasses de la seva socialització van retrobar el seu èsser vertader en sí mateixos -la font d'energia de la seva acció carismàtica.
Necessitem uns altres nous benedictins. Això únicament pot sorgir amb eficàcia social dins d'un marc comunitari. Encara es desuneix avui dia el que s'ha d'unir allí, en sectarisme religiós i a voltes pseudoreligiós per un cantó, i sectarisme polític per l'altre.
Una de les raons essencials d'això podria ser el que falta el suport situat enmig d'ambdòs pols: el context real de vida.
Tanmateix el cert és que en una fase inicial de cristal.lització del model ha d'haver més desenganxament, més dissociació de la resta de la societat, que associació amb ella, més contacte interior que exterior (i en aquest sentit depenen les discussions sobre el Tercer Món més del que ens adonem del nostre plantejament d'una alternativa al "desenvolupament"). Sense temps de recolliment no hi ha una transformació de nosaltres mateixos ni una influència transformadora sobre la consciència general.
9. Es distingiran molt els nous benedictins dels antics al menys en els punts següents, ambdòs relacionats amb la ruptura del fonaments del patriarcat.
La cultura espitirual no es referirà a la concepció monoteista i repressiva de Déu originada en el marc del despotisme oriental i generadora d'una esglèsia jeràrquica. En aquest punt s'ha de trencar amb la tradició judeo-cristiana. Afortunadament se surt de la línia d'aquesta tradició la figura que ens ha arribat de Crist en la seva capa més profunda.
L'organització social no s'articularà amb divisió de sexes i repressió sexual, la qual es correspon en l'origen del cristianisme en l'Orient Proper i a l'àmbit cultural helènic, amb una tradició de la que Crist sembla haver-se deslligat en part.
"Déu" serà per ambdòs sexes masculí i femení alhora, en un context més l'ú i en un altre més l'altre. La vida comunitària es fonamentarà sobre l'equilibri natural entre la separació i la comunicació dels sexes i deixarà espai obert al floreixement de la sensibilitat i de la sexualitat.
10. Importa únicament una cosa per començar: Trobar iniciadors-es, els quals prenguin la decisió personal de preparar-se a si mateixos i de començar un projecte i que ajuntin al seu voltant un cercle de cumunitaris. Ja ha arribat l'hora de fer-ho.
"No es tracta d'edificacions, no es tracta de vestits, no es tracta necessàriament d'una regla. Està relacionat amb quelcom més profund que una regla. Del que es tracta és de la profunda transformació interior"(Thomas Merton).

Rudolf Bahro

A FAVOR D'UN MÓN POLICÈNTRIC

Samir Amin

Us oferim un text de l'economista Samir Amin. Les seves anàlisis estan centrades principalment en la problemàtica del Tercer Món i dins d'una perspectiva marxista diguem-ne heterodoxa.
El text original és en anglès (In favour of a polycentric world) i ha estat publicat al número 69 de la revista IFDA DOSSIER.

Constantment sentim repetir que tots nosaltres vivim al mateix planeta i per tant participem col.lectivament del seu destí. Sens dubte el procés de globalització - que no és completament nou ja que va començar fa cinc segles amb el "descobriment" d'Amèrica- al qual seguiren l'Universalisme i la Il.lustració,- ha entrat en una nova fase qualitativa durant els darrers quaranta anys, mitjançant la intensificació de les comunicacions i dels intercanvis de tot tipus així com de les capacitats de destrucció. Això no obstant, haurem de deduir d'aquest tòpic que l'interdependència implica la subordinació dels projectes de les diferents societats del nostre món al mateix criteri de racionalitat que dóna ordre a l'expansió global del mercat?. Aquesta opinió, que és dominant avui, no és només incorrecta des del punt de vista de la seva rigorositat, sinó que a més a més és extremadament perillosa.

Les experiències de globalització quedaren reflectides en l'expansió de després de la Segona Guerra Mundial, 1945-1970 a través d'un doble paradigma complementari. En els països industrialitzats, es creia que l'intervencionisme keynessià podria assegurar un creixement continu envers el profit de tothom, tot i eliminant les fluctuacions conjunturals i reduint la desocupació al mínim. A més a més, això anà consolidant-se amb la gradual apertura internacional fins al punt que la por de possibles conflictes entre les polítiques nacionals i la globalització va quedar gairebé oblidada.

Al Tercer Món la ideologia Bandung de desenvolupament (1955-1975) es basava en la idea que les nacions podrien dominar un procés de desenvolupament tot treient profit de la interdependència. Polèmiques i matisacions es movien dins dels límits del consens sobre aquests paradigmes de referència.

Simultàniament, els països socialistes estaven tancats en el ghetto d'un trecer paradigma, hostil en principi a la interdependència. Això no obstant en haver estat sacsejat l'estat autàrquic i autocràtic estalinista, nasqué l'esperança que la liberalització com un preludi a la democratització, implicava també apertura exterior.

En aquest estat de coses fins la bipolarització militar dels dos superpoders podria ser mirada de manera optimista: la raó duria necessàriament més enllà de l'equilibri a través del terror, vers al desarmament nuclear i a la búsqueda de compromisos als conflictes regionals.

Sens dubte la crisi dels capitalisme ha posat punt i final a les il.lusions keynessianes i a les de la ideologia del desenvolupament. Sens dubte també, la crisi del socialisme no ha trobat encara les seves solucions. Però el buit creat per aquesta doble crisi a una ofensiva conservadora del anomenat neoliberalisme es redueix a la prescripció d'un

remei global: el mercat.
Anar al darrera d'aquesta visió dogmàtica però, comportarà necessàriament desastres i fins i tot l'oposat d'allò que es busca: la desintegració del sistema mundial i la renovació de confusos i incontrolats conflictes nacionals, el preludi potser d'una renovació de la bipolarització. Intentaré demostrar-ho a través de diferents casos:
* La construcció de l'Europa de la C.E.E. ha estat limitada fins avui a l'apertura gradual del mercat. Mentre que els ajustaments socials per aquesta apertura eren relativament fàcils d'aconseguir en l'atmòsfera del boom dels '50 i els '60, avui es obvi que dins la crisi serà gairebé impossible per a regions i sectors sencers enfrontar-se als obstacles de competència i assolir un canvi exitòs. Moltes contradiccions esdevindran socialment i política insostenibles, amb el risc de conduir la pròpia C.E.E. a la seva desintegració. Ja hi ha força signes d'aquest perill. L'alternativa implica acceptar que les forces del mercat s'han d'acompanyar per una política social comuna dissenyada per a fer possible els canvis necessaris. Si l'euroesquerra adopta aquest principi valent i lúcid i s'aparta del dogmatisme neo-liberal, gaudirà necessàriament d'un ampli suport, esdevindrà la força política dominant al continent i marginarà la dreta, la qual només està interessada en els beneficis immediats que es puguin obtenir de l'expansió del mercat. L'euroesquerra trobaria de nou una missió universal que Europa està, de fet, perdent.
* A les semi-industrialitzades perifèries, el patró de desenvolupament s'enfronta ara amb un canvi decissiu, il.lustrat pel cas del Brasil. Aquest desenvolupament ha estat basat en la creixent desigualtat de la distribució internacional de la producció, fins al punt que la jove democràcia en aquest país ha heretat enormes problemes socials del que se'n digué "miracle econòmic". Per tant ara, tots i casdascun dels països donaran respostes progressives a aquest repte -i és obvi que aquestes respostes entraran en conflicte amb la lògica unilateral de la globalització del mercat- o bé fracassarà i donarà prioritat a l'"ajust" en el qual la democràcia no tindrà cap futur i desapareixerà abans que s'arreli a la societat.
* L'anomenat "quart món" no és res nou. L'expansió global del capitalisme en el seu procés de polarització, sempre ha produït la exclusió d'aquelles àrees perifèriques que havien perdut les funcions que havien representat -a voltes brillantment- en una etapa anterior.
Què s'ha fet del Carib i del Nordest Brasiler, que una vegada foren punt del miracle econòmic del mercantilisme? Avui dia el sistema confina a Àfrica a una especialització agro-mineral, basada en una extensiva explotació de la terra, de caràcter destructiu, mentre que la revolució tecnològica redueix la necessitat de certes matèries primeres. No està dins, aquest procés excluint ja l'Àfrica de la futura divisió del treball? Aquest és un procés de desconnexió passiva que està privant a diverses societats de tenir qualsevol paper. Obviament per pròpia definició, un procés com aquest no pot ésser capgirat per virtud de l'"apertura". Per la qual cosa la colonització, acompanyada per la caritat, serveix només per amagar el fracàs de la solució neo-liberal.
* Els països socialistes -U.R.S.S. i Xina han començat reformes que de ben segur donaran a l'apertura exterior i al mercat un paper molt més important del què han tingut fins ara.
El problema d'aquesta societats, però, té dues cares que no poden ser separades: la necessitat de democràcia i la conducció de l'apertura exterior. Per a aquells que segueixen amb atenció els debats en aquests països, és gairebé obvi es que sobreenten que la solució no és la de la recepta neo-lliberal.
Es veu en aquests casos tant diferents que en cap cas la solució del mercat unilateral pot evitar comparacions socials, polítiques, internes i internacionals insostenibles. La legitimació ideològica del neo-liberalisme no té valor científic, perquè ignora el fet que el mercat per si mateix no pot sinó reproduir i ampliar els contrastos. Una anàlisi científica dels avantatges del mercat -dels realspren el seu significat total si està relacionat amb els varis determinants del sistema so-

cial en què aquest mercat opera, incloent-hi el lloc històric i la divisió internacional del treball, les aliances socials que ha creat i que el reproduïxen.

El pensament crític està interessat precisament en identificar aquelles aliances alternatives que poden trencar els cercles viciosos del mercat.

Des d'aquest punt de vista, hi ha diferències considerables entre les vàries regions del món, les quals impliquen diferents polítiques específiques que no poden derivar-se de la racionalització unilateral del mercat. S'haurien d'afegir les diferències -igualment legítimes- produïdes per la cultura i les alternatives polítiques i ideològiques considerades dels pobles.

Els imperatius del nostre temps impliquen per tant la reconstrucció del sistema mundial sobre la base del policentrisme. No vull dir un sistema polític pentapolar, reduït als cinc "grans" (EE.UU., Europa, l'U.R.S.S., la Xina i el Japó) que simplement reproduïria la bipolaritat militar. Vull dir un policentrisme real que permetés el desenvolupament de les regions i països del Tercer Món. Aquestes regions i països poden coordinar les seves opinions i sotmetre les seves relacions exteriors a les limitacions del seu desenvolupament intern, i no al contrari (per exemple, ajustar-se a l'expansió global del capitalisme).

Aquesta es la meva definició de desconnexió, que no té res a veure ni amb autarquia ni amb el procés d'exclussió abans esmentat.

Les aliances socials que defineixen el contingut de les estratègies per les vàries regions considerades, són necessàriament diferents. A l'Oest, mantindran una discussió "burgesa" produïda per una llarga història de desenvolupament avançat. Aquesta realitat no contradiu una socialització gradual. A l'Est, es reclama una lliberalització de la societat del control eexclusiu de l'estat, en benefici d'una dialèctica social que reconegui el conflicte entre capitalisme i socialisme. Però al Tercer Món s'estimen més un canvi de direcció revolucionari que una certa evolució, ja que aquí la subalternització es inaguantable. En tots els casos, es pot reconèixer una acceptació popular, nacional i regional, més que una visió burgesa unilateral del mercat. Aquest dramàtic obstacle de la crisi se sent més fortament al Sud que a l'Oest o que a l'Est. Però la Perestroika es necessita a tot arreu. Rebutjar-la per un discurs conservador de neo-liberalisme representa ben segur, preparar el terreny per les desesperades respostes del racisme, els nacionalismes prehistòrics i tota mena d'integrismes religiosos i d'altres tipus.

La crisi hauria de ser l'ocasió pel progrés del pensament crític, si hom l'entén com un rebuig dels dogmatismes. Però no ho és. Potser perquè l'economisme acadèmic i els comportaments directius no preparen per això. Probablement els activistes progressius polítics i socials haurien d'ésser més conscients. El policentrisme que aquí suggerim és l'únic principi realista sobre el qual pot construir-se l'internacionalisme popular, fent-se ressó de la universalitat dels valors. D'altra banda, el neo-liberalisme és la utopia reaccionària del nostre temps. Estant així les coses, continuarem, segurament, vivint un cert temps amb la bipolaritat militar. Fins que l'evolució de les forces socials en el marc del policentrisme ens hagi dut més enllà del discurs convencional de coexistència. Fins que a través del reconeixement de la diversitat objectiva de condicions i problemes, s'hagi reconstruït el món de manera que es doni legitimització a l'unitat del globus.

Samir Amin

L'estiu és tradicionalment una època de vacances, de fugir de la quotidianitat, un parèntesi entre curs i curs. Doncs bé, VIA FORA! intentant connectar amb aquesta sintonia, us proposa a la secció de RELLIGATS endinsar-vos en dos llibres a to amb les circumstàncies. El primer és un llibre de viatges de recent publicació i el segon un clàssic de la novel.la de lladres i serenos, reeditat vàries vegades i possiblement un dels millors treballs del seu autor.

SIR ARTHUR CONAN DOYLE
El gos dels Baskerville (un altre cas de Sherlock Holmes)
Editorial Laertes.
Llibres de Glauco
3ª edició revisada, Barcelona gener del 1988,183 pàgines.

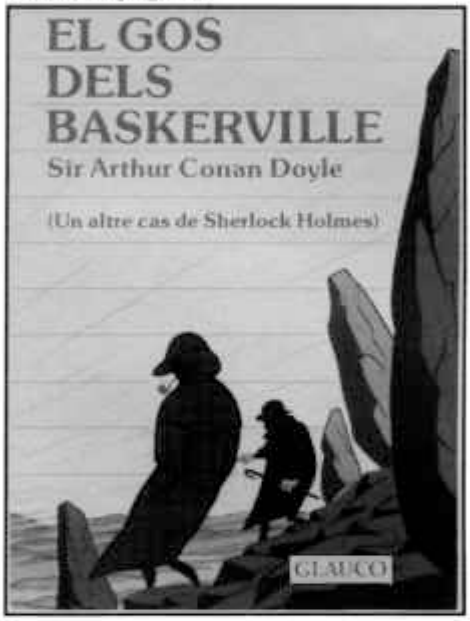

Aquesta novel.la és la història més coherent de Holmes. En ella es fa palesa la grapa de Sir Arthur Conan Doyle per fer sentir tot el terror i la soletat dels erms de Devon. A partir d'aquesta novel.la el seu autor ja no escriurà més que contes i narracions breus. D'alguna manera l'èxit obtingut el va impel.lir a continuar les aventures de Sherlock Holmes i el Doctor Watson. La seva popularitat ha estat immemsa i incessant: no han faltat les imitacions i les paròdies de Sherlock Holmes, un personatge literari que ha esdevingut mític fins arribar a esborrar la memòria del seu creador.

XAVIER FEBRÉS
Ofici d'amant a Florència.
Editorial Plaza i Janés
Col.lecció Lletres Catalanes
1ª edició, Barcelona març del 1989
168 pàgines.

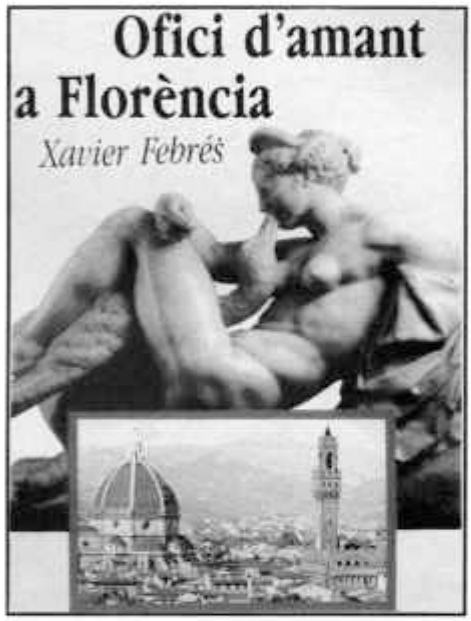

L'autor alia la documentada descripció de la realitat amb la narració literària d'una mirada d'amant als escenaris del Renaixement. La història de l'art i de la civilització, el paisatge i els costums, troben en l'expressió viscuda d'aquest escriptor el camí per admirar amb ulls actuals les celebritats de la bellesa i del refinament florentí i del conjunt de la Toscana.
Qualsevol que hagi estat en aquesta regió italiana, llegir aquest llibre li portarà el record del "Manhattan de l'Any Mil" (Sant Giminiano), la fragància d'un bon chianti, els tons terres de Siena, l'equilibri del Ponte Vechio..., tot un conjunt de coses i vivències, d'un troç d'aquesta nostra cultura mediterrània.

LA PROJECCIÓ EXTERIOR DE LA CULTURA CATALANA

Xavier Tudela

Com a secretari de l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana (I.P.E.C.C.), en Xavier Tudela està fortament sensibilitzat per aquest tema. Com a membre d'ENLLAÇ tenim la satisfacció de poder-vos oferir aquest treball caracteritzat per la "tradicional" actitud pragmàtica del seu autor.
Aquest estudi ens ofereix una panoràmica gens habitual d'uns aspectes que normalment no s'estudien com són els aspectes institucionals tant a nivell nacional, estatal, com mundial. Deixem per a properes edicions de VIA FORA! l'anàlisi i aprofundiment de quin ha de ser el paper de la iniciativa privada, tant a nivell personal com col.lectiu.

Les relacions culturals, juntament amb les polítiques i les econòmiques, són un dels elements fonamentals de les relacions internacionals.
En gairebé tots els estats del món, és el govern central el qui acostuma a tenir el monopoli de les relacions internacionals (celebració de tractats, legació activa i pasiva amb d'altres estats i organitzacions internacionals, possibilitat d'actuació internacional, etc.). Respecte a la capacitat de realitzar tractats la denominació amaga enorme varietat de competències reals. A vegades hi ha estats federats (Mèxic, Brasil, Argentina) que tenen molt poques competències. L'únic cas que la Constitució i la pràctica permeten que hom faci tractats internacionals és la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS). L'article 80 de la seva constitució de 1977 permet que les Repúbliques federades puguin tenir relacions directes amb els estats i bescanviar amb ells representacions consulars i diplomàtiques, sota la reserva d'un poder general de coordinació del Govern Central. Aquesta possibilitat ha estat aprofitada a bastament per Ucraïna i Bielorússia.
També existeixen dos estats federals (la Confederació Helvètica i la República Federal d'Alemanya) que reconeixen la possibilitat de fer tractats menors. En el cas suís, recollit a l'article 10.2 de la seva Constitució, els cantons poden relacionar-se directament amb autoritats o funcionaris subordinats d'altres estats. Els Länders de la República Federal d'Alemanya han estat força actius, especialment el de Baviera amb Àustria, en l'establiment de tractats. A més, en el cas alemany, i segons l'article 4 del Pacte de Lindau, s'ha creat una comissió permanent de representants dels Länder que pot ésser consultada en la fase de negociació d'acords internacionals que duu a terme el govern federal de Bonn.
Un tercer cas seria el del Canadà i el d'Austràlia. En ambdós països la constitució no reflecteix la capacitat de fer tractats internacionals ni de les províncies canadenques ni dels estats federats australians. A través de la pràctica, però, sí que en fan. Del Canadà existeix el clar exemple del Quebec (convenis amb França i països de l'Àfrica francòfona, obertura de delegacions permanents a les ciutats més importants del món, etc). Per tal d'evitar l'inconstitucionalitat dels convenis signats pel Quebec, el govern federal d'Ottawa va aprovar una llei orgànica "paraigües" per la qual tots els convenis internacionals del Quebec passaven a ser considerats tractats que assumia l'estat canadenc. Igualment, el govern federal de Canberra ha fet una llei per la qual la federació assumeix els tractats internacionals dels estats (Nova Gal.les del Sud, Victòria i Queensland són els més prolífics).
El quart cas correspondria als Estats Units

d'Amèrica del Nord (EUA), on els estats federats poden fer acords solament amb d'altres estats federats.
El cinquè i darrer cas correspon als estats que la seva constitució reconeix les autonomies. El més paradigmàtic correspon a Itàlia. Per bé que el monopoli de les relacions internacionals és reservat al govern de Roma, diverses regions (Piemonte, Emilia Romagna ,etc.) han fet acords de cooperació amb d'altres regions europees.
El Consell d'Europa preveu fer un tractat multilateral que permeti la cooperació interfronterera. En aquest sentit, cal destacar que ja el Tractat dels Pirienus (1984) permet que les regions fronteres puguin fer "convenis" entre si. Un exemple en aquest sentit és els acords de la Generalitat de Catalunya amb el Llenguadoc-Rosselló.
Examinada la classificació que ens divideix en cinc grans apartats la situació dels països respecte a la possibilitat que estats federats, províncies o regions autònomes tinguin capacitat per establir tractats internacionals (culturals, polítics o bé econòmics) farem un repàs de com es planteja aquesta qüestió a l'estat espanyol.
La Constitució del 1978, en el seu article 149, diu que és competència exclusiva del govern central les relacions internacionals, i per tant, l'establiment de convenis, tractats, etc. amb d'atres països.
Per la seva part, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 1979, per bé que no explícitament, implícitament sí manifesta competències en aspectes internacionals. Així, l'article 9.4 manifesta que és competència exclusiva de la Generalitat la CULTURA. Encara hi ha dos articles més de l'Estatut de Sau que podem considerar que obren la porta a la projecció internacional constitucional de Catalunya. Són el 15 (competència plena de la Generalitat en la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats...-per tant, possibilitat legal de fer convenis amb universitats estrangeres), i el 27.4 (per tal com el català és patrimoni d'altres territoris i comunitats, ultra els vincles i la correspondència que mantinguin les institucions acadèmiques i culturals, la Generalitat podrà sol.licitar del Govern que celebri i presenti, si s'escau, a les Corts Generals, per a llur autorització, els tractats o convenis que permetin l'establiment de relacions culturals amb els estats on s'integrin o resideixin aquells territoris i comunitats).
Vistos els models internacionals de relacions i examinada la situació de l'estat espanyol, podem definir, ja concretant únicament les relacions internacionals culturals, tres models a l'hora de conduir aquestes relacions: control governamental; agències/instituts no governamentals; i sistema mixte. Aquest esquema, que planteja J.M. Mitchell en el seu llibre *International Cultural Relations* és perfectament aplicable a les relacions culturals, a la promoció cultural que duen a terme els Estats, a través dels seus governs centrals o federals. No és però aplicable en el cas de la promoció exterior de la cultura catalana per dos motius ben evidents. Per un costat, el govern central no fa absolutament res per promocionar altra cultura que no sigui la castellana/espanyola i, d'altra banda, el govern autònom català no té competències explícites de projecció exterior/relacions internacional (culturals en el cas que ens ocupa).
Quin és el model que els catalans hem de seguir per promocionar la nostra cultura més enllà del territori en què és pròpia? No s'ha teoritzat gairebé gens en aquesta qüestió. Solament és la pràctica la que ens indica el camí que fins ara s'està seguint.
Aquest camí té dos aspectes ben diferenciats: la promoció exterior de la cultura catalana que hom fa (utilitzant els subterfugis que més endavant veurem) des del poder públic, i la que es realitza des d'entitats privades.
Tal com ja hem assenyalat la Generalitat de Catalunya no té competències en relacions internacionals (com tampoc les tenen les altres "comunitats autònomes" dels Països Catalans). És per això que no existeix una conselleria de relacions exteriors.
Tot i així, i no podia ser d'una altra manera en el món totalment interdependent que vivim, la Generalitat de Catalunya sí que duu a terme tasques de projecció exterior.

Aquesta tasca està enormement repartida entre diverses conselleries (Presidència, Cultura, Ensenyament, Indústria, Comerç, Consum i Turisme, essencialment) i, lògicament, no està conceptualitzada com a "promoció exterior".

Aquesta dispersió ajuda a no incòrrer en accions inconstitucionals, com a aspecte positiu. Contràriament, provoca descoordinació i desaprofitament de recursos.

Un altre aspecte a través del qual el govern català promou la cultura catalana a l'exterior és mitjançant els viatges del seu president. Gairebé sempre (Argentina, Brasil, Uruguai, Xina, Japó,etc.) els viatges presidencials serveixen per donar a conèixer els valors més preeminents de la cultura catalana. En aquest aspecte, la cultura fa un clar paper de substitució de la manca de possibilitat d'establir relacions polítiques plenes amb el país visitat.

Pel que fa referència a la promoció exterior de la cultura catalana que duen a terme les entitats privades (algunes vegades ajudades econòmicament per la mateixa Generalitat de Catalunya) hem de distingir les de l'interior i les de l'exterior.

Les de l'interior, poques i, en general, molt mal equipades quant a recursos, malden per fer accions puntuals a l'exterior o continuar el seguiment d'accions ja iniciades. Entre les entitats de l'interior que fan totalment, o parcial, feina de promoció exterior podem destacar: diverses associacions d'amistat catalano-altres països; Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes; Centre Unesco de Catalunya; Fundació Congrés de Cultura Catalana; Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana, Omnium Cultural i, en un aspecte públic autònom, les tres universitats catalanes.

Quant a les entitats catalanes situades a l'estranger hem de citar necessàriament els casals catalans, alguns dels quals de més de cent anys d'antiguitat, i les societats catalanòfiles, que donen un gran impuls a la difusió de la nostra llengua a les universitats estrangeres. Cal esmentar entre aquestes entitats: Anglo-Catalan Society, North American Catalan Society, Assoziazione Italiana di Studi Catalani i Deutsch-Katala-

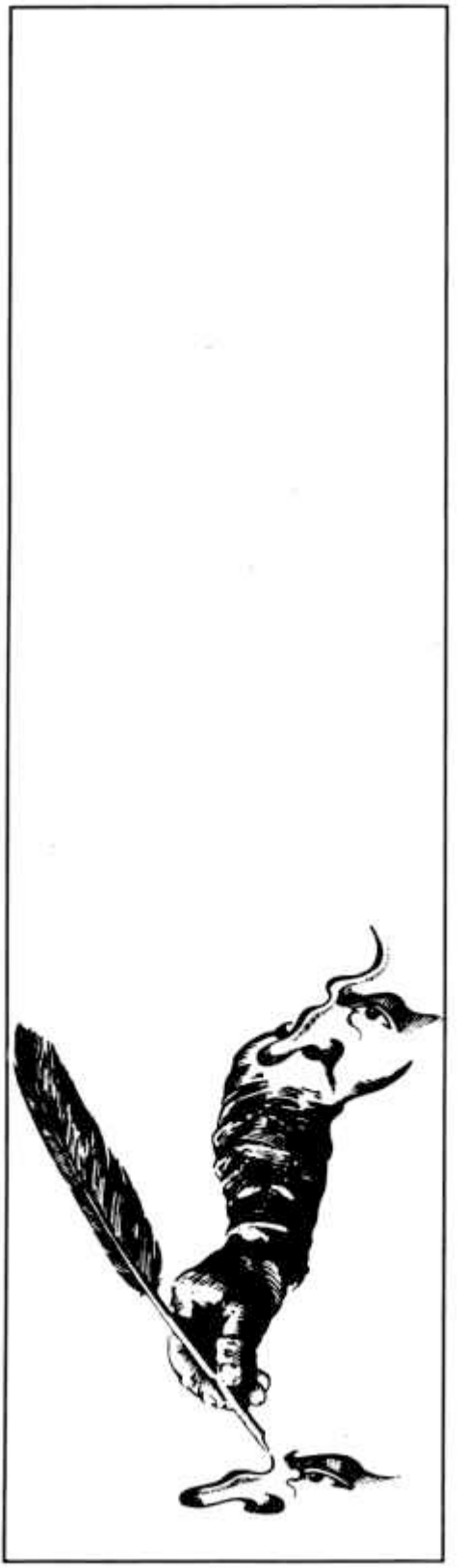

nische Gesellschaft.
Per tot el descrit fins ara hom copsa que la promoció exterior de la cultura catalana no té una doctrina o filosofia concreta.
Des d'aquestes pàgines de VIA FORA! voldriem aportar, molt modestament, vuit suggeriments que pensem poden ajudar a racionalitzar i estructurar mínimament la promoció exterior de la nostra cultura:
En primer lloc cercar la col.laboració de la resta de governs autonòmics dels Països Catalans quan es tracta d'organitzar manifestacions d'identitat lingüística a l'estranger (lectorats de llengua catalana,etc.). En aquest sentit hi ha precedents encoratjadors, com és per exemple la participació comuna dels governs de la Generalitat Catalana i Valenciana, a més del de les Illes a Expolangues, el Saló Internacional de les Llengües, de les Cultures, de la Comunicació i de l'Edició que se celebra anualment a París.
En segon lloc, posar com a condició en tots els ajuts que la Generalitat de Catalunya atorga per anar a ampliar estudis a l'estranger, la necessitat que el becari realitzi, per més modesta que sigui, una clara aportació a la projecció de Catalunya a la zona geogràfica on vagi a estudiar.
En tercer lloc, la creació, amb la denominació que s'escaigui, d'un òrgan que dins de l'administració coordini la tasca de promoció exterior que fan innombrables departaments de la Generalitat de Catalunya, per tal d'evitar dispersió d'esforços.
En quart lloc, augmentar molt considerablement l'aportació institucional, mitjançant convenis per feines concretes, a les entitats privades catalanes (de l'interior i de l'exterior) que promocionen la cultura catalana a l'estranger.
En cinqué lloc, des de l'Assemblea de les Regions d'Europa (ARE), de la qual l'actual president de la Generalitat de Catalunya és un dels vice-presidents, fer pressió davant dels òrgans competents de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) per a un major reconeixement i protecció de totes les cultures d'àmbit no estatal.
En sisé lloc continuar la feina ja iniciada per tal que la llengua catalana pugui gaudir d'oficialitat en tots els òrgans comunitaris.
En setè lloc, seria absolutament necessari que totes les sortides de competicions europees del Barça comptessin amb un recolzament per tal d'aprofitar-les perquè la ciutat/país on juga coneguessin adientment d'on prové aquest equip.
I, en vuité lloc, amb l'horitzó olímpic de 1992, realitzar coordinadament el màxim nombre possible d'accions per tal que el món descobreixi quina és la llengua i cultura pròpia de la ciutat on se celebren el Jocs. Solament si aquest darrer suggeriemnt reïx, haurem aconseguit de fer més per a la promoció exterior de la cultura catalana que no pas sumades totes les accions dels últims deu anys.

Xavier Tudela: periodista i membre d'ENLLAÇ

CONVERSA AMB SALVADOR PALOMAR
Carrutxa, una entitat del Baix Camp

Per aquest número d'estiu, hem volgut connectar amb uns vells amics, els quals realitzen un treball continu i de molta incidència dins del que s'ha vingut anomenant Cultura Popular.
Carrutxa és aquesta entitat que des del Baix Camp porta a terme tot un seguit de tasques que mai són prou conegudes i que des de la nostra perspectiva creiem que cal conèixer i divulgar.

Un dissabte al vespre és el dia escollit per a veure'ns a la seu de Carrutxa a la ciutat de Reus. Entre ceràmiques, siurells, ordinadors, llibres i demés iniciem còmodament la xerrada.

- Salvador, com comença Carrutxa?

- La cosa comença l'any 80 com a resultat d'unes experiències prèvies relacionades amb grups de carrer, d'animació i de la inquietud de la gent jove per la recuperació de les festes populars.

Concretament el més de juny d'aquell any, quatre persones que encara estan relacionades amb el grup creen Carrutxa, amb una perspectiva de grup de treball, cercant el tema de les festes populars, de la seva recuperació festiva, de la reivindicació de les festes alhora que també iniciar tasques d'investigació i de recerca sobre aquests temes. En aquest sentit cal dir que es crea una dinàmica diferent del model clàssic d'entitat formada per un grup de socis.

- Actualment, com esteu estructurats?

- Podriem diferenciar quatre seccions principals:

La primera és el Centre de Documentació sobre la Cultura Popular, dedicat a la cultura popular i tradicional en el sentit més ampli del terme i a la història local, portant un treball interdisciplinari sobre la cultura, combinant el treball de gent del món de l'etnologia, de la música, de la història i de l'arqueologia. És la secció més potent ja que per una banda impulsa campanyes de recerca, investigació, amb tasques de biblioteca i arxiu; i per altra també té cura de tot el treball de divulgació, ja sigui exposicions, organització d'activitats, edició de llibres..

La segona són els grups de carrer. Tot i que la intenció de Carrutxa ha estat centrada en la contribució a la recuperació de manifestacions festives de carrer sense intentar en absolut que aquestes formessin part de l'entitat, el cert és que per raons històriques alguns grups, com per exemple el ball de diables, sempre han estat estretament vinculats a Carrutxa. La Colla de la Cabra - que és també un element de foc de recent creació- la Colla de Carnaval -activitat puntual però en el cas de Reus molt important- i l'Equip de Bitlles -sorgit a partir de diversos contactes amb zones de la Ribera d'Ebre on aquest joc està molt viu- són les altres agrupacions que composen aquesta secció.

La tercera fa referència a les activitats per als nens. Inicialment van ser activitats d'animació per a més tard enfocar-ho a la creació de tallers itinerants per escoles i activitats de divulgació amb la mainada. Amb la col.laboració amb l'Ajuntament darrerament

s'han editat una colla de fulletons divulgatius amb informacions puntuals sobre temes de cultura popular, història local...

La quarta és Acció Ciutadana i respon a la voluntat de l'associació de no ser només una entitat que es dedica únicament a organitzar activitats, sinó que reflexiona sobre allò que organitza i teoritza sobre la seva pràctica cultural, intentant implicar-se en la vida sòcio-cultural de la ciutat i de la comarca en la que vivim. Inicialment es tractava de reivindicacions de tipus molt elemental, és a dir, de substitució de bandes de cornetes i timbals per grallers..., per anar evolucionant fins als actuals plantejaments relacionats amb crítiques i alternatives a qüestions de política cultural...

- Aquest creixement, com l'heu paït?

- Intentem que no hi hagi una parcel.lació excesiva entre les diferents seccions. Actualment al grup hi ha gent amb diferents motivacions, havent-hi una situació d'intergeneracionalitat entre els membres.

- Durant aquests quasi bé deu anys d'existència, heu canviat sovint de seu social. Com és això?

- Volgudament no hem invertit en patrimoni immoble, però sí que hem tingut molta cura de comprar llibres, fotocopiadora, cassettes, màquines de fotografiar... properament tindrem un ordinador propi.. sempre en material que ens potenciï el treball, és a dir, hem invertit en recursos per a treballar.

- Com us plantegeu la vostra acció ciutadana?

- A nosaltres ens ha preocupat sempre que la nostra història arribés a la gent, a la gent del carrer. Estem força en contra del tipus de campanyes d'imatge, que a voltes són molt minoritàries i no arriben a la gent. Creiem més en un treball continuat i de presència concreta, intentant donar alternatives per tal d'evitar la marginalització.

- El Centre de Lectura és històricament una realitat sòcio-cultural inqüestionable. El fet que Carrutxa estigui també a Reus, com hi conviviu?

- Som coses completament diferents. El Centre de Lectura és una gran entitat que respon a un model que no és el nostre, amb una gran infrastructura i un volum important de socis. Respon a un model ateneístic tradicional.

El Centre de Lectura té el seu paper a fer. Nosaltres dins del nostre plantejament cultural no fem activitats de cara als socis sinó de cara al conjunt de la població. Per això la nostra faceta de festa al carrer, de caràcter popular. No esperem que la gent ens vingui sinó que intentem anar allà on hi ha la gent.

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ
SOBRE CULTURA POPULAR
CARRUTXA

El nostre camp d'actuació és amplíssim.

- La Guerra del Tomàquets va ser possiblement l'expressió més radical de les contradiccions amb l'Ajuntament. Tanmateix sembla ser que el clima de la Guerra dels Tomàquets s'ha transformat en un altre. Com és àixò?

- La Guerra dels Tomàquets va ser l'anècdota espectacular d'un procés que abarca fins el 1983. La reivindicació de la festa popular no només com a folklòrica sinó com a popularització de les estructures culturals, comissions cíviques, de festa..., no s'entén i no és assumit des de l'Ajuntament. Això fa que aquesta reivindicació topi contra la institució municipal i contra el món de personatges i d'entitats locals apostades a les comissions triades a dit. El que provoca la Guerra dels Tomàquest és que a les municipals que immediatament hi ha després del Carnaval del 83 es parli de les festes populars, del què passa amb la comissió de festes... passant per anècdotes com la protagonitzada per l'actual alcalde que quan encara era candidat promet que si surt elegit ell serà el que tirarà la primera tomaca.

Darrera de l'anècdota hi ha un gran debat i això comporta que a partir del 83 s'iniciï una etapa diferent.

- Com enfoqueu actualment la vostra relació amb les intitucions?

- Sempre hem defensat una filosofia de conveni, d'establiment d'uns acords de col.laboració, els quals per un cantó facin que el volum de la subvenció estigui relacionat amb les activitats que vols desenvolupar, la qual cosa és molt més transparent i generadora d'un tipus de compromisos molt concrets que són els que estan en el conveni. Aquesta fòmula és molt útil ja que et permet saber quina és la relació, fins a on has d'arribar i a on tens el nivell de compromís. Darrerament el mateix Ajuntament ha anat incorporant aquesta fòrmula de col.laboració -el conveni- amb moltes de les entitats locals.

En la relació amb les institucions per un cantó hi ha una col.laboració però per un altra hi ha un exercici de la crítica en el moment que és necessari i de manera bastant constant - la qual cosa no vol dir pas que sigui sempre conflictiva ja queés una crítica de valoració i d'anàlisi, de com estan funcionant les coses- Carrutxa segueix essent l'entitat que parla quan les altres entitats callen.

- Com us ha influenciat la relació amb les institucions?

- Que ha influenciat, segur, ja que tenim més recursos i mitjans per a poder desenvolupar els nostres projectes que si estiguéssim treballant en solitari. Tanmateix, creiem que Carrutxa continua tenint les coses clares, els seus trets diferenciadors, de treball i d'actitud ideològica.

- Quina relació teniu amb la resta d'entitats sòcio-culturals del Baix Camp i de les comarques properes?

- Mantenim una relació força intensa amb tota una colla de grups i d'iniciatives de gent d'aquestes comarques. Nosaltres fem recerca sobre una àrea geogràfica molt concreta que és el Baix Camp, el Priorat, la Ribera d'Ebre, la Terra Alta... una mica el que serien les comarques meridionals. El fet de tenir col.laboradors tant estimables com la gent del Grup Cultural de Rasquera, els Diables de Garcia o gent que està per Falset... ens ajuda moltíssim perquè vol dir que la recerca no la fem mai sols sinó que col.labora la gent del propi poble. S'han creat climes molt macos i interessants perquè la recerca va lligada a la divulgació i és la pròpia gent que en veure per exemple una primera mostra de carraus, desenterra de les golfes tota una colla d'estris populars i te'ls ensenya i d'alguna manera els té més presents i els recupera de l'oblit.

Creiem que hi ha un potencial molt important dins de la gent i cal anar-hi sense una actitud redemptorista i mesiànica de la cultura.

Continuem parlant del quefer quotidià de Carrutxa, del voluntarisme, dels seus projectes immediats.... En acabar sortim firats amb tota una colla de publicacions de producció pròpia, les quals han anat a engrandir el fons de documentació del Centre Permanent de Cultura Popular.

Roser Alcaraz
Joan-Ramon Gordo

BANDERA BLAVA D'EUROPA 1989

LES CONDICIONS PER LES QUALS LA FEDERACIÓ EUROPEA PER A L'EDUCACIÓ AMBIENTAL ATORGA EL GUARDÓ DE LA BANDERA BLAVA SÓN:

— UNA ALTA QUALITAT DE L'AIGUA DE BANY
— UNS BONS SERVEIS I EQUIPAMENTS
— UNA INFORMACIÓ I EDUCACIÓ MEDIAMBIENTAL

AQUEST ANY 1989 LES PLATGES I PORTS GUARDONATS HAN ESTAT

Municipi	Platges	Ports
MONT-ROIG DEL CAMP	+ + Cristall	
VILA-SECA i SALOU	+ + Llevant	+ Esportiu de Salou
	+ + La Pineda	
EL VENDRELL	+ El Francàs	
	+ Sant Salvador	
	+ Coma-ruga	
CALAFELL	Calafell	
CUNIT	+ Cunit	
CUBELLES	Platja Llarga	
VILANOVA I LA GELTRÚ	Ribes Roges	
SITGES	La Ribera	
	Sant Sebastià	
CASTELLDEFELS	+ Castelldefels	
LLORET DE MAR	+ Lloret	
TOSSA DE MAR	+ + Platja Gran	
SANT FELIU DE GUÍXOLS	+ Sant Feliu	
	Sant Pol	
CASTELL-PLATJA D'ARO	+ Platja d'Aro	Port d'Aro
CALONGE	+ Sant Antoni	
PALAMÓS	+ La Fosca	+ de Palamós
	+ Gran Platja de la Badia	
TORROELLA DE MONTGRÍ	+ L'Estartit	
CASTELLÓ D'EMPÚRIES		+ Empúria-brava

+ + **Bandera Blava. 1987 i 1988**
+ **Bandera Blava. 1988**

GENERALITAT DE CATALUNYA
DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL
DIRECCIÓ GENERAL D'ACCIÓ CÍVICA

EDITORIAL

3 DE LA PARTICULARITAT I DE LA GLOBALITAT 3

4 CARTELLERA 4

I...

5 l'ESTAT DIDA I LA IDENTITAT: Joan Manuel Tresserras 5

CADA TERRA FA SA GUERRA

6 L'ASSOCIACIÓ PER AL DIÀLEG DE LES CULTURES: J. Maria Navarro 7

ALTRAMENT

8 IDENTIFICACIÓ CULTURAL I DESENVOLUPAMENT; TRADICIÓ I MODERNITAT(i 2):Amanda W.P. Guruge. 11

12 ATREVIR-SE A LA COMUNITAT. TESI SOBRE LA RUTA DE L'ALTERNATIVA SOCIAL:Rudolf Barho. 15

16 A FAVOR D'UN MÓN POLICÈNTRIC: Samir Amin. 18

RELLIGATS

19 EL GOS DELS BASKERVILLE: Sir Arthur Conan Doyle. OFICI D'AMANT A FLORÈNCIA: Xavier Febrés. 19

SOTA LA PLOMA

20 LA PROJECCIÓ EXTERIOR DE LA CULTURA CATALANA: Xavier Tudela. 23

A LA INTEMPÈRIE

24 CONVERSA AMB EN SALVADOR PALOMAR 26